

Latvijas Republika
VENTSPILS PILSĒTAS BĀRIŅTIESA

Sarkanmuižas dambis 5, Ventspils, LV-3601, tālrunis: 63601247, 63601248, 26530090, e-pasts: barintiesa@ventspils.lv

Ventspili

2020. gada 10. februārī Nr. 1-14.1/140e

Ventspils pilsētas domei

Elektroniski: e-adrese_ KANCELEJA@90000051970

**Ventspils pilsētas bāriņtiesas
2019.gada darbības pārskats**

Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 5. panta 4. daļas prasībām, ka „bāriņtiesa ne retāk kā reizi gadā sniedz pašvaldības domei pārskata ziņojumu par savu darbību. Pārskata ziņojums ir publicējams pašvaldības mājas lapā”, Ventspils pilsētas bāriņtiesa sniedz pārskatu par paveikto 2019. gadā.

1. Pārskats par bāriņtiesas darbiniekiem un pamatuzdevumiem

Ventspils pilsētas bāriņtiesa (turpmāk tekstā- bāriņtiesa) ir Ventspils pilsētas pašvaldības izveidota aizbildnības un aizgādības iestāde, kas Ventspils administratīvajā teritorijā nodrošina bērna vai aizgādībā esošas personas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību. No 2019. gada 1. aprīļa bāriņtiesa atrodas jaunās telpās Sarkanmuižas dambis 5, Ventspilī.

Bāriņtiesā strādā 8 darbinieki-bāriņtiesas priekšsēdētājs, 4 bāriņtiesas locekļi, bāriņtiesas locekļa palīgs, lietvedības pārzinis un sēžu sekretārs.

1.1. Bāriņtiesas amatpersonu profesionālā kvalifikācija

Bāriņtiesas priekšsēdētāja Zaiga Rudņicka - pedagoģijas zinātņu maģistra grāds sociālās pedagoģijas apakšnozarē.

Bāriņtiesas locekļi: Gunta Briede - maģistra grāds tiesībzinātnēs; Aigula Bartmane - maģistra grāds tiesībzinātnēs; Mudīte Lakševica - maģistra grāds sociālajā darbā; Signe Jēkabsone - maģistra grāds sociālajā darbā.

Bāriņtiesas locekļa palīga pienākumus veic Iveta Jaunupe, lietvedības pārzines Judīte Matisone, sēžu sekretāres Ildze Ikerte.

Bāriņtiesa, īstenojot normatīvajos aktos noteiktos bērna un aizgādībā esošas personas personisko un mantisko interešu pasākumus, pieņem lēmumus bērna vai aizgādībā esošas personas interesēs, pieprasa vajadzīgo informāciju aizbildnības, aizgādības, adopcijas vai ar aizgādību saistīto lēmumu izlemšanai, veic pienākumus aizbildnības un aizgādības uzraudzībā, iesniedz tiesā prasības pieteikumus bērna vai aizgādībā esošas personas interesēs, kā arī sadarbojas ar citām valsts un pašvaldības institūcijām, lai veiktu savus uzdevumus.

Bāriņtiesa lietas izskata bāriņtiesas sēdēs un lēmumus pieņem koleģiāli, izņemot gadījumus, kad konstatējot apdraudējumu bērnam un bērns atrodas veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos, bāriņtiesas priekšsēdētājs vai bāriņtiesas loceklis pieņem vienpersonisku lēmumu par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem, aizbildņa vai audžuģimenes atstādināšanu no pienākumu pildīšanas un bērna nogādāšanu drošos apstākļos.

1.2. Dokumentu aprīte Ventspils pilsētas bāriņtiesā

	2017	2018	2019
Saņemtie iesniegumi, dokumenti	1765	1739	1834
Sarakste ar juridiskajām un fiziskajām personām /nosūtītie dokumenti	2051	1810	1905

1.3. Bāriņtiesas lietvedībā pārskata gadā ierosināto lietu skaits uz 2019. gada 31. decembri

Lietas par aizgādības tiesību pārtraukšanu un atņemšanu	22
Lietas par bērna mantas pārvaldību	7
Lietas par sociālo pabalstu un apgādnieka zaudējuma pensiju izmaksu	2
Adopcijas lietas	4
Lietas par bērnu ievietošanu institūcijās	4
Aizbildnības lietas	11
Audzūgimeņu lietas, bērnu ievietošana audzūgimēnēs	12
Aizgādības lietas (personām un mantai)	8
Uzvārda maiņa	1
Lietas par atzinumu sniegšanu tiesai, vecāku domstarpības	11
2019. gadā ierosināto lietu skaits	82

Pārskata gadā ierosinātas 82 jaunas lietas. Uz pārskata perioda beigām (2019.gada 31.decembri) bāriņtiesā aktīvas 470 lietas.

1.4. Pārskats par bāriņtiesā izskatītajām lietām un pieņemtajiem lēmumiem

	2017	2018	2019
Lietvedībā esošo aktīvo lietu skaits	457	455	470
Gada laikā ierosināto lietu skaits	96	64	82
Pieņemto lēmumu skaits	217	171	164
t.sk. vienpersonisko	8	2	4

Pārskata gadā bāriņtiesa ir pieņēmusi 164 lēmumus, tai skaitā 4 vienpersoniskus.

1.5. Pārskats par bāriņtiesā pieņemtajiem lēmumiem

Par aizgādības tiesību pārtraukšanu, atjaunošanu, atņemšanu	34
Par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu, atcelšanu, atbrīvošanu un piemērotību	29
Par bērna ievietošanu, par uzturēšanās izbeigšanu audzūgimēnē	20
Par bērnu ievietošanu institūcijās, robežas šķērsošanu, viesošanās u.c	24
Par personu atzīšanu par adoptētājiem	2
Par bērnu nodošanu adoptētāju aprūpē, par bērna adopciju	7
Par piemērotību audzūgimenes pienākumu veikšanai	4
Par mantas pārvaldību	14
Par aizgādņa iecelšanu personai, mantai, par rīcībspējas apjoma noteikšanu	2
Par atzinuma sniegšanu tiesai lietās, kas izriet no aizgādības lietām	6
Par sociālo pabalstu un apgādnieka zaudējuma pensijas izmaksu pārtraukšanu un piešķiršanu	1
Citi lēmumi	21

2. Par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu, atjaunošanu, atņemšanu

Ģimenēs, kurā aug bērni, ikdienā vecāki risina dažādus ar bērnu audzināšanu, aprūpi un tiesībām saistītus jautājumus, ko juridiskajā terminoloģijā dēvē par aizgādību. Aizgādība ir abu vecāku vienlīdzīgas tiesības un pienākums rūpēties par bērnu un viņa mantu, pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās.

Vecākiem netiekot galā ar šiem pienākumiem, situāciju risināšanā iesaistās dažādas institūcijas un speciālisti, lai sniegtu atbalstu un palīdzību ģimenei attiecīgu problēmu risināšanā, lai novērstu iespējamo bērnu tiesību pārkāpumus un bērni nebūtu jāšķir no ģimenes. Gadījumos, kad vecāku rīcībā vai attieksmē pret bērnu konstatē augstus riskus un bērna turpmākā atrašanās vecāku aizgādībā var apdraudēt bērna veselību vai dzīvību, tad šo jautājumu risināšanā iesaistās bāriņtiesa un tiesa, kas lemj par aizgādības tiesībām.

Bāriņtiesa sadarbojas ar Ventspils pilsētas sociālo dienestu, valsts un pašvaldības policiju, krīzes centru ģimenēm ar bērniem "Paspārne", skolām u.c. Lai bērni augtu ģimeniskā vidē svarīgi ir preventīvie pasākumi ģimenēm ar bērniem. Tieši preventīvā darba nodrošināšana ir būtiska, lai bāriņtiesai nebūtu jāpieņem lēmumi par bērnu šķiršanu no bioloģiskajām ģimenēm.

Liels ieguldījums preventīvā sociālā darba ar ģimeni nodrošināšanai ir Ventspils sociālā dienesta sociālajiem darbiniekiem darbam ar ģimenēm un bērniem. Šā preventīvā darba mērķis ir sniegt atbalstu un ļaut vecākiem novērst tos apstākļus, kas nelabvēlīgi ietekmē bērnu. Ja situācija neuzlabojas sociālie

darbinieki informē bāriņtiesu, kas tikai galējā situācijā, ja vecāks nesadarbojas un nenovērš bērnam kaitējošos apstākļus, pieņem lēmumu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem. Iepriekš, saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 22.panta 1^l. daļu, tā ierosina lietu par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem, veic riska izvērtēšanu, informē vecāku par sekām un uzdod viņam sadarbībā ar sociālo dienestu noteiktā termiņā novērst bērnu attīstībai nelabvēlīgos apstākļus, tādējādi, tikai galējā situācijā, ja vecāks nesadarbojas un nenovērš bērnam kaitējošos apstākļus, bāriņtiesa pieņem lēmumu par bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem.

2019.gadā bāriņtiesa izņēmusi 18 bērnus no ģimenēm, pārtraucot 19 vecākiem aizgādības tiesības. No tiem uz 5 bērniem aizgādības tiesības tika pārtrauktas ar vienpersonisku lēmumu. Visos gadījumos, kad tiek pārtrauktas aizgādības tiesības, bāriņtiesa par pieņemto lēmumu sniedz informāciju sociālajam dienestam un lūdz sniegt nepieciešamo palīdzību bērna vecākiem, kā to paredz Bāriņtiesu likuma 39.panta 1.daļa un Bērnu tiesību aizsardzības likuma 27.panta 5.daļa, lai sekmētu bērna atgriešanos ģimenē. Ja bērna aizgādības tiesību pārtraukšanas iemesli ir zuduši, bāriņtiesa lemj par pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanu vecākiem. Līdz ar to, sagatavojot lietu par iespējamo pārtraukto bērna aizgādības tiesību atjaunošanu vecākiem, bāriņtiesai primāri jāpārlicinās, vai nav mainījušies tie apstākļi, kas pastāvēja laikā, kad vecākam tika pārtrauktas aizgādības tiesības. Papildus jāpārlicinās, vai nepastāv arī citi pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanas riski. Līdz ar to bāriņtiesa vērtē gan iespējamo risku bērnu drošībai, attīstībai un veselībai, kā arī apstākļus, vai bērnam atgriežoties ģimenē tiks nodrošināta pilnvērtīga aprūpe, atbilstoša audzināšana un labvēlīga dzīves vide.

Pārskata periodā pārtrauktās aizgādības tiesības atjaunotas 4 vecākiem un 5 bērni atgriezti ģimenēs.

2.1. Pārskats par aizgādības tiesību pārtraukšanu un atjaunošanu

	2017	2018	2019
Pārtrauktas aizgādības tiesības /vecāku skaits	18	11	19
/bērnu skaits	21	14	18
Atjaunotas vecāku tiesības/ vecāku skaits	7	4	4
/bērnu skaits	17	4	5

Civillikuma 203. pantā noteikts, ka ja gada laikā no aizgādības tiesību pārtraukšanas nav iespējams tās atjaunot, bāriņtiesa lemj par prasības sniegšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu vecākiem. Aizgādības tiesību atņemšanu vecākiem, kā galējo līdzekli, piemēro tiesa. Pēc bāriņtiesas sagatavotajiem un tiesās iesniegtajiem prasību pieteikumiem un pierādījumiem, ar tiesu spriedumiem 5 vecākiem atņemtas aizgādības tiesības uz 5 bērniem.

2.2. Pārskats par aizgādības tiesību atņemšanu ar tiesu spriedumiem

	2017	2018	2019
Atņemtas aizgādības tiesības/vecāku skaits	5	13	5
/bērnu skaits	4	21	5

3. Bērnu ārpusģimenes aprūpe

Ārpusģimenes aprūpes mērķis, pamatojoties uz Bērnu tiesību aizsardzības likuma 32. pantā noteikto, ir radīt bērnam aizsargātības sajūtu, nodrošināt labvēlīgus apstākļus bērna attīstībai un labklājībai. Lemjot par bērna ārpusģimenes aprūpi bērnam, bāriņtiesai pirmkārt ir nepieciešams bērnam izskaidrot visus iespējamās ārpusģimenes aprūpes veidus, kā arī noskaidrot bērna viedokli par viņam piemērotāko ārpusģimenes aprūpes veidu, ja bērns spēj formulēt savu viedokli. Gadījumos, kad bērns ir palicis bez vecāku gādības (bērna vecāki miruši, ilgstošas slimības dēļ lūguši nodrošināt bērnam ārpusģimenes aprūpi, vecākiem pārtrauktas vai atņemtas aizgādības tiesības), bāriņtiesa lemj par ārpusģimenes aprūpes veida piemērošanu bērnam - aizbildnību, ievietošanu audžuģimenē vai ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā. Katram bērnam ir tiesības uzaugt ģimenē. Ja tā nav bioloģiskā ģimene, tad ģimenisko vidi var nodrošināt gan aizbildņi, gan audžuģimene, gan bērns var tikt adoptēts.

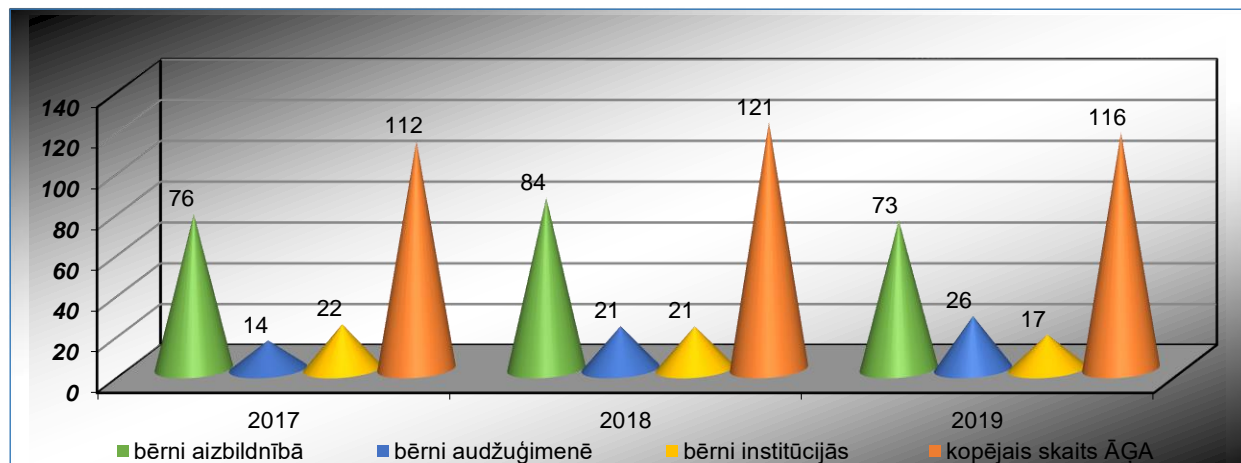
Normatīvie akti paredz primāri nodrošināt bērnam iespēju augt pie aizbildņa vai audžuģimenē. Tikai tad, ja nav iespējams nodrošināt ārpusģimenes aprūpi pie aizbildņa vai audžuģimenē, bāriņtiesa lemj par bāreņa vai bez vecāku gādības palikušā bērna ievietošanu institūcijā.

Uz 2019. gada 31. decembri ārpusģimenes aprūpē atradās 116 bērni, no tiem 73 aizbildnībā, 26 audžuģimenē un 17 institucionālā aprūpē.

Saskaņā ar "Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes" 2014.-2020. gadam noteikto, viens no svarīgākajiem rīcības virzieniem ir deinstitucionalizācija. Deinstitucionalizācijas plānā izvirzītie mērķi ir institucionālās aprūpes pakalpojuma vajadzības izvērtēšana individuāli katram konkrētam bērnam atbilstoši bērna individuālajām vajadzībām, tādējādi ierobežojot bērnu ievietošanu institūcijās, ja ir iespējams

nodrošināt institucionālai aprūpei alternatīvus (ģimeniskai videi pietuvinātus) ārpusģimenes aprūpes pakalpojumus – aizbildnību vai audžuģimēni.

Pārskats par ārpusģimenes aprūpi

Vērtējot salīdzinoši, trīs gadu periodā redzams, ka samazinās institūcijās ievietoto bērnu skaits, bet palielinās to bez vecāku gādības palikušo bērnu skaits, kuriem nodrošināta ģimeniska vide audžuģimēnēs. Šķirot bērnu no bioloģiskās ģimenes, lielākajā daļā rasta iespēja tūlīt bērnu nodrošināt ar ārpusģimenes aprūpi audžuģimēnēs. Pārsvārā gan bērni ir ievietoti audžuģimēnēs citviet, jo nav būtiski pieaudzis audžuģimeņu skaits Ventspilī, kaut būtiski ir palielināts Ventspils pašvaldības atbalsts audžuģimēnēm.

3.1 Aizbildnība

Joprojām procentuāli lielākais bērnu skaits atrodas aizbildnībā. Saskaņā ar Civillikuma 217.panta 1. daļu un 222. pantu aizbildnību nodibina pār bez vecāku aizgādības palikušajiem bērniem. Aizbildņi pilnībā aizstāj bērniem vecākus, veic bērna interešu pārstāvību ar vecāku tiesībām, pārstāv bērnu visās lietās valsts un pašvaldību iestādēs, nesaņemot tam īpašu pilnvarojumu. Bāriņtiesa lemj par aizbildnības nodibināšanu un aizbildņa iecelšanu bērnam, ja bērna vecāki ir miruši vai izsludināti par mirušiem:

- 1) bērna vecākiem ir pārtrauktas vai atņemtas aizgādības tiesības;
- 2) bērna vecāki ir pazuduši un izsludināti meklēšanā;
- 3) bērna vecāki slimības dēļ nespēj pienācīgi aprūpēt un uzraudzīt bērnu;
- 4) abi bērna vecāki ir nepilngadīgi;
- 5) radušās būtiskas domstarpības bērna un vecāku attiecībās;
- 6) radušies citi neatliekami gadījumi (nodrošinot normatīvajos aktos noteikto prasību ievērošanu).

Lemjot par aizbildņa iecelšanu, bāriņtiesai ir jāpārliciecinās, vai par aizbildni iecelamajai personai ir aizbildņa pienākumu pildīšanai nepieciešamās spējas un īpašības. Bāriņtiesa izvērtē motivāciju kļūt par aizbildni, ģimenes locekļu savstarpējās attiecības, nodarbinātību, dzīves apstākļus, spējas pārstāvēt bērnu personiskajās un mantiskajās attiecībās, kā arī izvērtē atzinumus par personas veselības stāvokli, ko sniedz ģimenes ārsts, psihiatrs un narkologs. Pieprasa informāciju par personas sodāmībām. Pirmkārt aizbildnība piekrīt bērna tuvākajiem radniekiem un tikai tad, tālākajiem radniekiem vai citām personām.

Pārskata periodā kopējais aizbildņu skaits ir 68 no kuriem 55 ir radnieki. 2019. gadā bāriņtiesa ir nodibinājusi aizbildnību 8 bērniem.

Vienā gadījumā bāriņtiesa sniegusi atzinumu par personas piemērotību aizbildņa pienākumu pildīšanai pēc citas bāriņtiesas lūguma. Trijos gadījumos bāriņtiesai ir bijis jāiesaistās radnieku apzināšanā un izvērtēšanā pēc ārvalstu kompetento iestāžu lūguma, lai risinātu lietas par iespējamu bērnu atgriešanu un nodošanu ārpusģimenes aprūpē Latvijā.

Pārskata periodā aizbildnība izbeigusies 9 bērniem, 1 bērna vecāki sasnieguši pilngadību, 1- gadījumā atrisinātas pastāvošās domstarpības starp bērnu un vecākiem, 4 bērniem sasniedzot pilngadību, 1 gadījumā bērns ticis adoptēts, 2 bērni atgriezās audžuģimēnē.

3.2. Audžuģimenes

2019. gadā būtiski pieaudzis audžuģimēnēs ievietoto bērnu skaits. Trīs gadu griezumā tas pieaudzis no 14 bērniem 2017. gadā līdz 26 bērniem 2019. gadā.

Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 25. pantā noteikto, bāriņtiesa lemj par:

- 1) ģimenes vai personas piemērotību audžuģimenes pienākumu veikšanai;
- 2) audžuģimenes statusa piešķiršanu;
- 3) bērna ievietošanu audžuģimēnē vai uzturēšanās izbeigšanu.

Audzūģimene ir ģimene vai persona, kas nodrošina bērna aprūpi uz laiku, līdz bērns, kurš šķirts no bioloģiskās ģimenes var atgriezties tajā, tiek nodibināta aizbildnība, vai kurš tiek nodots adopcijā. Audzūģimenes pienākums ir nodrošināt bērna vecumam un veselības stāvoklim atbilstošus sadzīves apstākļus veselības aprūpi, audzināšanu un izglītību. Audzūģimene bērna intereses pārstāv tikai dažās jomās ar bāriņtiesas izsniegto pilnvarojumu. Gan tiesu procesos, gan valsts iestādēs, pieņemot lēmumus par valsts robežu šķērsošanu, finanšu izlietojumu, audzūģimenē ievietota bērna personiskās un mantiskās intereses pārstāv bāriņtiesa. Bāriņtiesa, veic regulāru audzūģimeņu izvērtējumu, pieprasa bērnu psihofizioloģiskās attīstības pārskatus, atskaites par pabalstu izlietojumu bērnu vajadzībām, pieprasa informācija no izglītības un veselības aprūpes iestādēm, par aprūpes nodrošināšanu bērniem u.c..

Pārskata perioda beigās Ventspilī ir 9 audzūģimenes, uz pārskata perioda beigām 1 audzūģimenē nav ievietoti bērni, jo tā informējusi bāriņtiesu, ka nevar uzņemt bērnus pamatotu iemeslu dēļ.

18 Ventspils bērni ievietoti audzūģimenēs Ventspilī, Ventspils, Kandavas, Burtnieku, Talsu, Saldus, Cēsu, Līvānu, Mārupes Rīgas un Vaiņodes novados. Ventspils audzūģimenēs ir ievietoti 8 mūsu pašvaldības un 6 citu pašvaldību bērni.

Ar sadarbības partneru līdzdalību 4 bērniem no aizbildnības un audzūģimenēm dota iespēja pavadīt 10 dienas vasaras nometnē.

3.3 Institucionālā aprūpe

Tomēr ne vienmēr no bioloģiskās ģimenes šķirtajiem bērniem ir iespējams nodibināt aizbildnību vai arī atrast bērna interesēm un vajadzībām piemērotu audzūģimeni, kaut arī lielu atbalstu audzūģimeņu meklēšanā bāriņtiesai sniedz ārpusģimenes aprūpes atbalsta centri. Joprojām ilgstošas sociālās aprūpes iestādēs atrodas 17 bērni, no kuriem viens bērns ir ar īpašām vajadzībām, kuru veselības problēmu dēļ nav bijusi gatava uzņemt neviena audzūģimene, arī specializētās, nedz arī radnieki ņemt aizbildnībā.

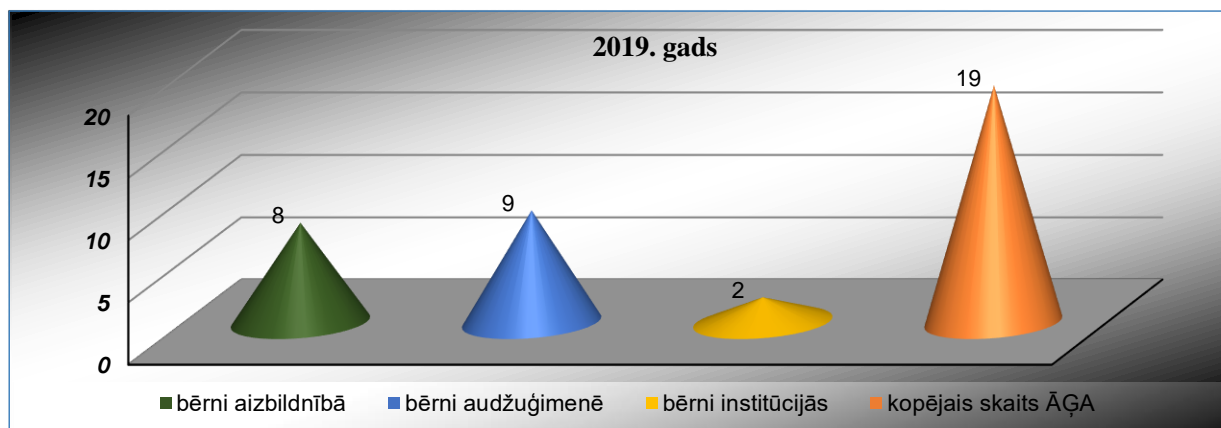
Laikā, kad bērns ir ievietots ilgstošas sociālās aprūpes institūcijā, bāriņtiesa meklē iespēju nodrošināt bērnam ģimenisku vidi, lai nodrošinātu deinstitutionalizācijas principa īstenošanu praksē - ģimeniskas vides nodrošināšanu, vienlaicīgi noskaidrojot arī nepilngadīgā viedokli pār ārpusģimenes aprūpes formas maiņu. Bāriņtiesai nereti nākas sastapties ar faktu, ka kaut arī Ventspils Sociālā aprūpes nama Bērnu aprūpes centra "Selga" ievietotajiem bērniem tiek piedāvāta iespēja turpināt dzīvot audzūģimenē, bērni tam nepiekrīt, tā kā nevēlas saraut saikni ar radniekiem, draugiem, mainīt skolu.

9 bērniem no Bērnu aprūpes centrā "Selga" ievietotiem bērniem ir rasta iespēja vasaras un ziemas brīvlaikos, ciemoties un uzturēties viesģimenēs ASV.

10 bērnus sešus mēnešus pirms pilngadības sasniegšanas, bāriņtiesa informējusi gan individuālās sarunās, gan arī izsniedzot rakstisku informāciju par tiesībām uz sociālajām garantijām pašvaldības dzīvokļu nodaļa par jauniešiem, kuriem būtu nodrošināmas sociālas garantijas pēc pilngadības sasniegšanas.

Bāriņtiesa sadarbojas ar citām bāriņtiesām gan pārraugot no citām pašvaldībām aizbildnībā un audzūģimenēs Ventspilī ievietoto bērnu lietas, gan arī ar Ventspils pilsētas bāriņtiesas lēmumiem citu pašvaldību aizbildņu un audzūģimenēs ievietoto bērnu lietas. 2019. gadā bāriņtiesa pārraudzībai citām bāriņtiesām pārsūtījusi 3 aizbildnības lietas.

Ārpusģimenes aprūpes nodrošināšana pārskata gada laikā.

4. Adopcijas lietas

Adopcija ir bērnam, kurš palicis bez vecāku gādības, pati piemērotākā aprūpes forma.

Bāriņtiesas kompetence ir lemt par:

- 1) personas atzīšanu par adoptētāju;
- 2) brāļu un māsu, pusbrāļu un pusbāru šķiršanu Civillikumā noteiktajos gadījumos;

- 3) to, vai Latvijā iespējams nodrošināt bērna audzināšanu ģimenē vai pienācīgu aprūpi;
- 4) bērna nodošanu adoptētāju aprūpē un uzraudzībā līdz adopcijas apstiprināšanai;
- 5) pirmsadopcijas aprūpes izbeigšanu bērnam;
- 6) adopcijas atbilstību bērna interesēm.

Ārpusģimenes aprūpē esošu bērnu var adoptēt, ja pirms adopcijas apstiprināšanas viņš atradies adoptētāju aprūpē un uzraudzībā un ir konstatēta bērna un adoptētāja savstarpējā piemērotība, kā arī ir pamats uzskatīt, ka adopcijas rezultātā starp adoptētāju un adoptējamo izveidosies patiesas bērna un vecāku attiecības.

Bāriņtiesas darbību un nepieciešamos dokumentus adopcijas procesā reglamentē 2018. gada 30. oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr. 667 "Adopcijas kārtība".

Pārskata gadā bāriņtiesa pieņēmusi 3 lēmumus par personu atzīšanu par adoptētājiem, 3 lēmumus attiecībā uz laulāto atzīšanu par adoptētājiem, to, ka 4 bērnu adopcija ir bērnu interesēs. Pēc ģimenes izpētes veikšanas 6 personas atzītas par adoptētājiem.

Pārskata gadā ar tiesas spriedumiem apstiprinātas 6 adopcijas, tai skaitā 3 bērni adoptēti uz ASV. Vienā, potenciālajā adoptētāju ģimenē tiek veikta izpēte (sarunas, apsekošanas, ģimeņu locekļu savstarpējo attiecību un motivācijas noskaidrošana, informācijas iegūšana par sodāmībām, atrašanos psihiatra vai narkologa uzskaitē, personu psiholoģiskā izpēte).

5. Sadarbība ar tiesām

Bāriņtiesas priekšsēdētāja un bāriņtiesas locekles piedalījušās 64 tiesas sēdēs.

Lietās par rīcībspējas ierobežošanu, rīcībspējas pārskatīšanu	dalība 8 tiesas sēdēs
Lietās par aizgādības tiesību atņemšanu	dalība 7 tiesas sēdēs
Lietās par adopcijas apstiprināšanu	dalība 9 tiesas sēdēs
Lietās par paternitātes apstiprināšanu, apstrīdēšanu	dalība 5 tiesas sēdēs
Lietās par saskarsmes tiesību izmantošanas kārtības noteikšanu, par atsevišķas aizgādības noteikšanu, aprūpes un uzraudzības kārtības noteikšanu	dalība 22 tiesas sēdēs
Par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļa piemērošanu, grozīšanu	dalība 4 tiesas sēdēs
Kā cietušā pārstāvis	dalība 10 tiesas sēdēs

Bāriņtiesa tiesas procesos bijusi gan prasītājs (iesniegtas 3 prasības tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu vecākiem), gan atbildētājs, gan tiesas pieaicināta iestāde-viedokļa un atzinuma sniegšanai. Bāriņtiesa pārstāvēta lietās par saskarsmes tiesību noteikšanu, aizgādības tiesību atņemšanu, nepilngadīgu un aizgādībā esošu personu mantas pārvaldīšanu, adopcijas apstiprināšanu (gan vietējā, gan ārvalstu adopcija), lietās par medicīniska rakstura piespiedu līdzekļu noteikšanu pilngadīgām personām, kuras atrodas nepieskaitāmības stāvoklī izdarījušas noziedzīgus nodarījumus.

Bērnu intereses pārstāvētas kriminālprocesos, pirmstiesas izmeklēšanas laikā.

Laikietilpīga un īpaši sarežģīta ir bāriņtiesas darbības funkcija-atzinumu sniegšana pēc tiesas pieprasījuma lietās par atsevišķas aizgādības noteikšanu vienam no vecākiem, bērna dzīvesvietas un saskarsmes tiesību izmantošanas kārtības noteikšanu. Minētajās lietās vecāki nav varējuši vienoties par bērna interesēm atbilstoša lēmuma pieņemšanu, un bērni šajos vecāku strīdos tiek izmantoti kā ieroči savstarpējā cīņā. Bāriņtiesa veic dzīves apstākļu pārbaudes, noskaidro pušu viedokļus, uzklausa bērnus, nosūta pie psihologa psiholoģiskās izpētes veikšanai, pieprasa informāciju no medicīnas, izglītības iestādēm u.c.

2019.gadā bāriņtiesa šajās lietās sniegusi 6 atzinumus. Izmantojot konsultācijas, pārrunas, mediācijas metodes, 3 gadījumos bāriņtiesai izdevies panākt kompromisu un starp vecākiem panākts izlīgums, 1 gadījumā tiesā iesniegtā prasība atsauktas.

6. Nepilngadīgo mantu lietu pārraudzība

Nepilngadīgiem bērniem var piederēt manta, ko dāvinājuši vai atstājuši mantojumā vecāki, vecvecāki vai citi radnieki. Bāriņtiesai saskaņā ar Civillikuma normām pieņem lēmumus par bērna vai aizgādībā esošas personas mantisko interešu nodrošināšanu vai aizstāvību. Vecāki bērnu vārdā bez bāriņtiesas lēmuma nevar mantojumu, dāvinājumu pieņemt vai atraidīt, kā arī rīkoties ar bērna mantu. Bērniem var piederēt konti bankās, nekustamie īpašumi. Bāriņtiesa veic bērna mantisko tiesību ievērošanu, katru gadu pieprasot no bērna vecāka vai aizbildņa norēķinu par bērna mantas pārvaldību, pārbauda norēķina pareizību, veic bērnam piederušā nekustamā īpašuma apskati.

Gadījumos, kad vecāki, aizbildņi un aizgādņi kavējas iesniegt atskaites, pieprasa informāciju no kredītiestādēm. Uz 2019. gada 31.decembri bāriņtiesas pārraudzībā ir 61 aktīvas lietas par bērna mantas pārvaldību. Pārskata gadā pieņemti 8 lēmumi par atļauju iegūt īpašumu nepilngadīgajam bērnam, rīkoties ar bērna mantu.

7. Aizgādības lietu pārraudzība

Aizgādību nodibina pilngadīgai personai, kurai ar tiesas spriedumu ierobežota rīcībspēja: maksājumu izdarīšanā, darījumu slēgšanā, rīcībā ar mantu un tās pārvaldību. Civillikumā noteikts, ka personas, kurai ir garīga rakstura vai citi veselības traucējumi rīcībspēju var ierobežot, ja tas nepieciešams šīs personas interesēs un ir vienīgais veids, kā tās pasargāt. Bāriņtiesa saskaņā ar tiesas nolēmumu par aizgādības nodibināšanu ieceļ aizgādni:

- 1) personai ar garīga rakstura vai citiem veselības traucējumiem, kurai rīcībspēju ierobežojusi tiesa;
- 2) personai, kurai tiesa nodibinājusi pagaidu aizgādību;
- 3) personai, kurai rīcībspēju tiesa ierobežojusi izlaidīgas vai izšķērdīgas dzīves dēļ, kā arī alkohola vai citu apreibinošu vielu pārmērīgas lietošanas dēļ;
- 4) promesošas vai pazudušas personas mantai;
- 5) testamenta izpildīšanai.

Atbilstoši Bāriņtiesu likumā noteiktajam, bāriņtiesa saskaņā ar notariālo aktu par aizgādības nodibināšanu mantojumam ieceļ aizgādni mantojumam, lai nodrošinātu mantojuma uzraudzību un apsaimniekošanu.

Bāriņtiesa piedalās lietu izskatīšanā tiesā, iesniedzot pierādījumus, kuriem ir nozīme lietās par rīcībspējas ierobežošanu, pagaidu aizgādības nodibināšanu un rīcībspējas ierobežojumu pārskatīšanu. Pēc sprieduma par rīcībspējas ierobežojuma noteikšanu stāšanās likumīgā spēkā, bāriņtiesa pieņem lēmumu par aizgādņa iecelšanu. Aizgādņus pār pilngadīgajiem ieceļ personas deklarētās dzīvesvietas bāriņtiesa. Uz 2019.gada 31.decembri aktīvas ir 63 lietas par aizgādņa iecelšanu personai ar ierobežotu rīcībspēju. Pārskata periodā 8 personām iecelts aizgādnis, savukārt divas personas atceltas no aizgādņa pienākumu pildīšanas likumisku iemeslu dēļ.

Bāriņtiesa uzrauga aizgādībā esošo tiesību un interešu ievērošanu, pieprasot no aizgādņiem norēķinus, pārbaudot tos, kā arī veicot šo personu dzīves apstākļu pārbaudes.

8. Citas lietas

Bāriņtiesas pārraudzībā ir 6 lietas par vecāku aprūpē esoša bērna nodošana citas personas aprūpē, kur vecāki darba dēļ ilgāku laiku izbraukuši uz ārzemēm, tāpēc ir aktuāli jautājumi par bērna nodošanu trešo personu aprūpē uz laiku, kas ilgāks par trīs mēnešiem. Minētajās lietās bāriņtiesa veic šo bērnu personisko un mantisko tiesību ievērošanas uzraudzību.

Bāriņtiesa pieņem lēmumus arī citos gadījumos, vecāku domstarpību lietās par nodokļu atvieglojumiem par bērniem, par ģimenes valsts pabalsta izmaksu, ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu saskarsmes ierobežojumiem ar vecākiem, viesošanās pie radniekiem, viesošanās viesģimenēs, robežas šķērsošanu, paternitātes noteikšanu, piespiedu ārstēšanu (10 lietas).

Pieņemts 1 lēmums par viesģimenes statusa piešķiršanu, dodot iespēju bērnam no ārpusģimenes aprūpes, brīvdienas pavadīt ģimeniskā vidē.

Atbilstoši 2005.gada 15. novembra MK noteikumu Nr.857 "Noteikumi par sociālajām garantijām bārenim un bez vecāku gādības palikušam bērnam, kurš ir ārpusģimenes aprūpē, kā arī pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās", prasībām, bāriņtiesa pārskata periodā Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijai pieprasījusi 36 bez vecāku gādības esošajiem bērniem apliecības sociālo garantiju saņemšanai.

Pēc Lielbritānijas kompetento iestāžu lūguma ir veikta 3 personu izvērtēšana, lietās par Latvijas valsts piederīgo bērnu atgriešanu Latvijā. No ārvalstu kompetentajām institūcijām pieprasītā informācija par radniekiem, viņu dzīves apstākļiem, materiālo nodrošinājumu u.c., kura ir ļoti apjomīga, līdz ar ko izvērtēšanas process ir sarežģīts un laika ietilpīgs. Vērtēšanas kritēriji ir plašāki un visaptverošāki. Vienlaicīgi nākas izvērtēt vairāku radnieku iespējas uzņemt savā ģimenē no ārvalstī dzīvojoša radnieka ģimenes izņemtu bērnu.

Izpildīti 12 saņemtie pieprasījumi no Uzturlīdzekļu garantiju fonda par izvērtējumu, kurš no vecākiem (viens vai abi) nodrošina bērna aprūpi Civillikuma 177.panta 4. daļas un 178.panta 2.daļas izpratnē.

Regulāri sniegta palīdzība, atbalsts vecākiem, aizbildņiem, audžuģimenēm, aizgādņiem un adoptētajiem juridisku jautājumu risināšanā.

Bāriņtiesa aktualizē informāciju par katru pieņemto lēmumu, kas skar nepilngadīgo personu, Personu datu pārlūkā, Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmā, Audžuģimeņu informācijas sistēmā. Normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā tiek sniegta informācija par pieņemtajiem lēmumiem Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūrai, Uzturlīdzekļu garantiju fondam.

Pamatojoties uz Bāriņtiesu likuma 5. panta 6. daļu, kas noteic, ka pašvaldības pienākums ir nodrošināt mērķtiecīgi organizētu konsultatīvu. Izglītojošu un psiholoģisku atbalstu bāriņtiesas priekšsēdētājam, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietniekam un bāriņtiesas locekļiem, lai pilnveidotu viņu profesionālo kompetenci un profesionālās darbības kvalitāti, bāriņtiesas darbinieki apmeklējuši seminārus un apmācības bāriņtiesu kompetences ietvaros. Minētajai mērķgrupai tiek nodrošinātas arī profesionālas supervīzijas.

Bāriņtiesas locekļi aktīvi piedalās starpinstitutionu un starpprofesionāļu sanāksmēs, risinot dažādus gadījumus, kā arī preventīvā darba ietvaros. Bāriņtiesas sadarbības partneri ir Krīzes centrs ģimenēm ar bērniem "Paspārne", Sociālais dienests, Izglītības pārvaldes bērnu tiesību aizsardzības speciālists, Pašvaldības policija, valsts policijas Kurzemes reģiona Ventspils iecirkņa nepilngadīgo lietu inspektori, probācijas dienests, izglītības iestādes, ārpusģimenes aprūpes centri.

Sagatavota informācija laikrakstā "Ventas balss" par bāriņtiesa darbu 2019. gadā, un aicinājums kļūt par audžuģimenēm.

Pārskata gada laikā ir veiktas visu aizbildņu, audžuģimeņu, adoptētāju un aizgādībā esošo dzīves apstākļu pārbaudes.

9. Plānotie uzdevumi 2020. gadā

Galvenās bāriņtiesas prioritātes 2020. gadā ir:

- 1) preventīvā darba uzlabošana ar mērķi samazināt bērnu skaitu, kuri jāšķir no ģimenes;**
- 2) nodrošināt maksimāli lielākam bez vecāku aizgādības palikušo bērnu skaitam, iespēju dzīvot ģimeniskā vidē- pie aizbildņa vai audžuģimenē.**
- 3) turpināt aktīvi iesaistīties pasākumos saistībā ar bērnu, ģimeņu un personu ar ierobežotu rīcībspēju tiesību un interešu aizsardzību un nodrošināšanu**
- 4) sadarboties ar ārpusģimenes aprūpes atbalsta centru "Klēpis" ar mērķi veicināt aizbildņu un audžuģimeņu skaita palielināšanu Ventspilī.**

Ventspils pilsētas
bāriņtiesas priekšsēdētāja

/personiskais paraksts/

Z.Rudņicka